

Megemlékezések
Kada Elek
Kecskemét Törvényhatósági Jogú Város
polgármesterévé történő megválasztása
100. évfordulóján

Kecskemét, 1997. január 31.



Tartalom

| | |
|--|-----------|
| Kada Elek Emléklés | 3 |
| Megnyitó | |
| <i>Katona László, Kecskemét Megyei Jogú Város polgármestere</i> | <i>4</i> |
| A Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola évtizedei | |
| <i>Tóth Imréné, a Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola igazgatója</i> | <i>5</i> |
| Kada Elek városépítő munkássága | |
| <i>Péterné Fehér Mária a Bács-Kiskun Megyei Levéltár főmunkatársa.....</i> | <i>9</i> |
| Kada Elek tevékenysége és értékei egy évszázad tükrében | |
| <i>Heltai Nándor helytörténész</i> | <i>19</i> |
| Kada Elek üzenete a mai nemzedéknek | |
| <i>Dr. Pongrácz Tibor, az MDF Országos elnökségének tagja, volt államtitkár</i> | <i>22</i> |
| Kada Elek relief - Nagy Ferenc ötvösművész alkotását felavató beszéd | |
| <i>Katona László, Kecskemét Megyei Jogú Város polgármestere</i> | <i>24</i> |
| A Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola iskolaújságának ünnepi különszáma..... | 27 |

**Kecskemét Megyei Jogú Város Önkormányzata
és a Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola
Végzett Diákok Szövetsége**

rendezésében a

**Kada Elek (1852-1913)
Kecskemét Törvényhatósági Jogú Város
polgármestere (1897-1913)**

**megválasztása és ünnepélyes eskütétele
100. évfordulója alkalmából elhangzott
előadások és megemlékezések**

1997 január 31.

Kecskeméti Városháza Díszterme
Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola Aulája



Az emlékülés megnyitása a Városháza dísztermében

Felső sor: Tóth Imréné igazgató, Katona László polgármester, dr. Pongrácz Tibor közgazdász

Alsó sor: Kemenczei Henrietta, Mócza Andor és Kalán Tímea tanulók

Megnyitó

Katona László, Kecskemét Megyei Jogú Város polgármestere

Katona László polgármester köszöntötte a megjelenteket, és elmondta, hogy nagy megtiszteltetés számára, hogy Kada Elek polgármester beiktatásának 100. évfordulóján a megjelenteket ő köszönheti.

Ha végigsétálunk a városon, és látjuk a féltve őrzött főtéri épületegyüttest, akaratlanul érezzük azt az előre törekvést, szorgalmat, nagystílusú gondolkodást, amit az elmúlt 100 év alatt megálmodtak. Talán nem is gondolunk az alkotókra, hanem a művet élvezzük, azt a hangulatot, amit a város épületei nyújtanak számunkra. Ha megkérdezzük a városlakókat, abban biztosak lehetünk, hogy a fellendülés dicső korszakából Kada Elek nevét mindenki ismeri. Iskola, utca, szobor őrzi emlékét. Éreznünk kell elődeink nagyszerű alkotásait.

Azonban én, aki a sors különös rendeltetése folytán utóda lehetek a nagyszerű és sokoldalú várospolitikusnak, egy számomra lényeges tulajdonságát emelném itt ki, ez pedig a város szeretete. Rendkívüli egyénisége elvarázsolta azokat, akik körülötte dolgoztak. Hatalmas tekintélyt és tiszteletet vívott ki magának, melyet a város és lakói javára fordított. Kada Elek polgármesterré választásának 100. évfordulóján mindenképpen szólni kívánok elődjéről, Lestár Péterről, aki nélkül Kada Elek életútja nem virágozhatott volna ki, de az utódokról is, akik a munkát folytatták.

Kecskemét a múlt század végétől 1913-ig megtorpanások nélkül fejlődött. Az ország 3. legnagyobb területű városa, a magyar gyümölcskivitel 25 %-a innen származik, mezőgazdasági ipara pedig világhírű volt. A város egyedi településszerkezetét meghatározta az új építészeti stílus.

A jómódú polgárság teljes nyitottsággal és mohó vágygal szívta magába a kultúra és a művészet minden megnyilvánulását. Ezt a fellendülést, melyet Lestár Péter és Kada Elek neve fémjelez, kettétörte az I. világháború. Jelentős változások következtek a 30-as években, és meg kell emlékezni arról a változásról is, mely a 70-es években alakult ki.

A jelenleg 110000 lakosú nagyváros gazdasági fejlődését az elmúlt évek nem tudták megtörni és - biztosan állíthatom - a következő időszak is gyökeres változásokat fog hozni, ismerve az itt élők szívós tenni akarását, határtalan megújuló képességét, mely évszázadok óta a legnagyobb veszélyeken is átsegítette a város lakóit. A nagy átalakulások közepette ma rakjuk le képviselőtársaimmal, Kecskemét város polgáraival a jövő alapjait. A város fejlődésének és átalakulásának 100 évét tanulmányozva, a fennmaradt alkotásokat elemezve megállapíthatom, hogy Kada Elek munkássága túlszárnyalta korát, hatalmas műként maradt meg a város történetében. Ha az ő tevékenységének indító okaként a város iránti szeretetét, elkötelezettségét említem, most ezt az alkalmat ragadom meg arra, hogy kérjem a jelenlévőket - különösen azokat, akik a nevét viselő iskola diákjai - szeressék a városukat, ismerjék meg a múltját, alakítsák a jelenét és küzdjenek a jövőjéért. Vegyenek példát e nagyszerű politikusról, akinek emlékét mindaddig megőrizzük, amíg városunkban tanulmányi ifjúság van, és amíg azok között az épületek között sétálunk, amelyeket az ő vezetésével épített a város.

A Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola évtizedei

Tóth Imréné, a Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola igazgatója

Engedjék meg, hogy a Kada Elek nevét viselő iskoláról mondjak néhány szót!

A Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola jogelődje a Fiú Felsőkereskedelmi Iskola volt, mely 1910 szeptember 1-én indult. Létrejötteinek igényét Kada Elek polgármesteri program-beszédében így találhatjuk meg: „Ez a kereskedelem, magasabb kereskedelmi értelemben csak kezdetleges állapot, amelyen csak egy módon lehet segíteni, úgy, hogy a kereskedelem minden részletében a hatósági gondoskodás kiterjesztessék, mégpedig úgy, hogy a világpiac követelményének teljesen megfeleljék.”

Ehhez pedig gazdasági szakértelemmel is rendelkező ügyintézők, kereskedők, vállalkozók, bankok kellenek.

Sok éves minisztériumi engedélyezési procedura után, csak városi finanszírozással indulhatott az iskola dr. Hajnóczi Iván igazgatása alatt. Az intézmény előtt a cél adott volt.

Korszerű gazdasági, kereskedelmi ismeretekkel rendelkező, nagy műveltségű szakemberek kiművelése, akik a kereskedelem, a pénzpiac, a vállalkozások szakszerű irányításával, ügyintézésével járulnak hozzá a város és vonzáskörzete gazdasági fellendüléséhez. A cél, azóta is ugyanaz, iskolánk oktatása mindvégig ezt szolgálta és szolgálja.

Az elmúlt 87 év, az iskola történetében, a társadalmi-gazdasági változások alapján 3 szakaszra bontható.

Az első:

1910-45-ig tartott. Dr. Hajnóczi Iván 31 évig olyan igazgató volt, aki teljesen rányomta egyéniségét, akaratát az iskolára. Rendkívül magas színvonalú képzés alakult ki. Először 3 éves képzéssel indult, majd ez 4 évre egészült ki, érettségivel a végén. Kezdetben csak fiúk, később lányok is tanultak az iskolában. Akkoriban mintegy 50 ilyen, felsőkereskedelmi iskola működött az országban, a kecskeméti az első 4 között tartották számon színvonala alapján.

Nagy tanáregyéniségek tanítottak, maga dr. Hajnóczi Iván rendkívüli képességű nyelvész volt, 10 nyelven beszélt, a város hivatalos tolmácsaként is dolgozott. Jól tudott gyorsítani is, széles látókörű ember volt.

Az elsőként, 1913-ban végzetek megalakították a Végzett Diákok Szövetségét, a 10 éves érettségi találkozójuk alkalmával 220000 koronával megalapították a Kada Elek Jutalomdíj Alapot. Az I. világháborús hősi halottak emlékműve 1933-ban került a Petőfi-utcai iskolába.



Emléktábla-avatás a Petőfi utcai iskolában - 1933

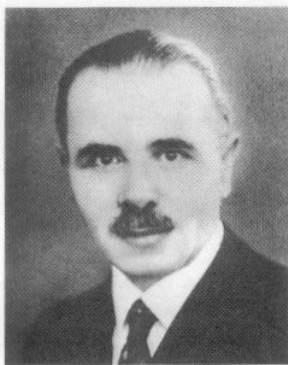
Az iskola történetének 2. szakasza:

E periódus 1945-85 közé tehető. A második világháború utáni újjáépítés, a kommunista rendszer, az 1956-os forradalom, az új gazdasági mechanizmus történelmi és társadalmi változásokat hoztak. Ebből adódóan névváltozások jellemezték ebben az időszakban az intézményt.

1949-től kezdve a közgazdasági profil volt az uralkodó, de a kereskedelem számára is képezték szakembereket. 1962-ben élelmiszeripari, 1968-72 között mezőgazdasági, szőlész-borász, növénytermesztő képzés is volt. Az 50-es, 60-as években a közgazdasági technikum, a 70-es 80-as évektől máig a közgazdasági szakközépiskola nevet viseltük. Az 1980-81-es évben költözött az iskola a jelenlegi épületbe. Ebből az időszakból két igazgatót emelnék ki - mint akik több mint 10 évig voltak igazgatók - Kovács Lászlót, valamint Csernus Lászlót.



Dr. Hajnóczy Iván
igazgató 1910-1941 között



Dr. Vöröss József
igazgató 1941-1946 között



Kovács László
igazgató 1946-1959 között

Igazgatók 1910-1959 között

Igazgatóságuk meghatározó volt, hiszen sokoldalú személyiségük, igazságérzetük, szigorúságuk, emberséggel párosulva fémjelezték egyéniségüket. Ebben az időszakban világhírű matematikus, majd gyorsírásból 3 világbajnok is kikerült az intézményből. Az országos tanulmányi versenyeken általában 4-5 tanulónk volt az első 10 között. Kiváló eredményeink voltak a sport területén is. A természetjárás fontos része volt az iskolai életnek.



Felvonulás május 1-én, a 80-as években. A kép bal szélén Csernus László

Az iskola történetének 3. szakasza:

1985-ben kezdődött és napjainkig tart. 1985 fordulópontot jelentett, hiszen ekkor vettük fel Kada Elek nevét a volt diák, dr. Mező Mihály, akkori tanácselnök közreműködésével. Képzésünk is ekkor változott meg. Az akkori igazgató, Hegedüs Deme Pál a tantestülettel közösen 2 új ágazatot indított el: számítástechnikai és idegen nyelvi gép- és gyorsíró ágazatot. Ezt követően emeltük az idegen nyelvi órák számát, a politikai gazdaságtan helyébe a közgazdaságtan lépett. Az új számviteli törvény oktatására kellett áttérni. Az országban elsőként indítottunk gyakorlóirodát. Jelentős számítógépparkkal rendelkezünk, melyet szakképzési alapról tudtunk megvalósítani.

A PHARE-program segítségével eszközöket kaptunk, továbbképzéseken, tanulmányutakon vettünk részt. Mindezek a cserekapcsolatok hatalmas szellemi tőkét jelentenek tantestületünk számára.

Hangsúlyt fektetünk a gyermekközpontú oktatásra, a tanulók nevelésére, személyiségük fejlesztésére.

Feladatunk a hagyomány ápolása is. 1990-től újra működik a Végzett Diákok Szövetsége. Az I. világháborús emlékművet áthoztuk a jelenlegi iskolaépületbe. Az iskolajelvény - amelyet 1940-ben az iskola volt diákja alkotott - a tanulók egyenruhájának része lett. Újra van iskolai értesítőnk, melyet ma Évkönyvnek nevezünk, és évenként kiadunk.

A tanulmányi eredményt tekintve az ország kb. 150 közgazdasági szakközépiskolája között tartósan az első 10-ben vagyunk. Csak az előző tanévet említve, a tanulmányi versenyek ered-

ményeit tekintve: 15 tanulónk OSZTV döntős, 5 fő I-X. közötti helyezett lett, és 20 tanulónk megyei szintű versenyeken ért el I.-III. helyezést. Tehát alapozzuk a jövőt.

Hogyan tovább? Ahogyan Kada Elek fejezi ki:

„Rövid a szó, de minden benne van, haladás. Nem hátramenni, nem egyhelyben tespedni, hanem előre törekedni.”

Napjainkban is életre szóló üzenetet hordoz számunkra ez a mottó. A modernizáció századunk végén ismét sorskérdés.

Kada Elek életműve városszerte példázza, hogy tevékenységünkkel formálhatjuk a világot, életterünket. Mikrokörnyezetünkben is olyan tartós értékeket igyekszünk teremteni, amelyek kiállják az idők próbáját.

Kada Elek városépítő munkássága

Péterné Fehér Mária a Bács-Kiskun Megyei Levéltár főmunkatársa

1896 május 31-én meghalt Lestár Péter, Kecskemét polgármestere. Halálával a város igen nehéz helyzetbe került. A volt polgármester egy megkezdett, nagy átalakulás folyamatában hagyta itt a várost, melyet ő indított el, ő inspirált, ő vezetett, csaknem saját kezűleg. Aki az ő helyébe akart lépni, annak ugyanolyan szellemmel, szenvedéllyel, lelkesültséggel kellett viseltetnie a város ügyei iránt. Fél évig nem volt polgármestere Kecskemétnek. Fekete István helyettes polgármester vitte a város ügyeit.

A Szabadelvű Párt - melynek volt helyi vezetője volt Lestár - Fekete Istvánt akarta a tisztikar élére, a város lakói és a képviselőtestület többsége azonban nem hivatalnokot, hanem széles látókörű, nagy műveltségű embert akart látni a polgármesteri székben. Olyan embert, aki képes a megkezdett fejlesztések folytatására, akinek vannak saját, új eszméi a város jólétének előmozdítására, s aki elég erélyes azokat meg is valósítani.

1897 január 9-re, a tisztújításra sikerült egy ilyen jelöltet találniuk. Fekete István visszalépése után a Th. Bizottság egyhangúlag Kada Eleket választotta meg Kecskemét polgármesterévé.

Ki volt Kada Elek? Milyen utat járt be, amíg Kecskemét első emberévé választották?

1852 május 2-án született Kecskeméten. Édesanyja Zákos Ágnes, édesapja Kada Endre orvos volt, aki megyei orvosként került Kecskemétre.



Kada Elek édesatyja.



Kada Elek édesanyja

Kada Elek szülei az 1860-as években

Fiuk a helyi r. katolikus főgimnáziumban végzett. Jogot is itthon, a Református Jogakadémián kezdett tanulni - majd az akkori úri családok szokása szerint - egy esztendőre a pozsonyi jogakadémiára küldték, főleg „német szót” tanulni. Tanulmányai befejeztével Pesten lett joggyakornok, majd a főváros közigazgatásának újjászervezésekor fővárosi fogalmazóvá választották, 1875-ben ügyvédi vizsgát tett, utána hazajött Kecskemétre. Itt kezdte meg ügyvédi tevékenységét. Családi összeköttetései, de személyes tulajdonságai is (műveltsége, erős igazságérzete, kiváló szónoki képessége) hamar sikeressé tették ügyvédi irodáját, városszerte népszerű lett. Népszerűségét az által is fokozta, mikor Kecskemét egyik legtekintélyesebb családjának leányát, Ferenczy Augusztát - Ferenczy Idának, Erzsébet királynő kedvelt felolvasónőjének unokahúgát - 1876-ban feleségül vette.



A fiatal házaspár: Ferenczy Augusztá és Kada Elek

Erre az időszakra esik a helyi politikai életbe való bekapcsolódása is. Az 1848-as eszmék híveként a Függetlenségi Pártnak lett tagja. Újjászervezte és megerősítette az akkor éppen széthullóban lévő kecskeméti szervezetet, aminek az lett a következménye, hogy a soron következő, 1878 évi országgyűlési választásokon mindkét képviselő a Függetlenségi Pártból került ki, az egyik maga Kada Elek lett.

Az 1870-es évek közepétől jelentek meg írásai a helyi sajtóban. Tárcákat, közgazdasági és néprajzi tárgyú cikkeket írt.

Országgyűlési képviselőként felköltözött Budapestre. Itt egyrészt sokat tanult, látóköre bővült, másrészt jó kapcsolatokat épített ki, nemcsak pártján belül, hanem a kormánypárti körökben is. 1881-ben ismét ő lett Kecskemét alsó kerületi országgyűlési képviselője. Parlamenti beszédei az Országgyűlési Naplóban jelentek meg.

A következő ciklusban már nem jelöltette magát képviselőnek, hanem hivatalt vállalt. Vasúti szakvizsgát tett, és az Osztrák-Magyar Vasúttársaság magyarországi vonalainak igazgatósá-

gán kezdett el dolgozni. 1891-ben Baross Gábor kereskedelmi- és közlekedésügyi miniszter a társaság magyar vonalait megváltotta a magyar állam javára.

Kada Elek ettől kezdve a Magyar Királyi Államvasutak jogi osztályának vezetője volt, 1894-től pedig az Államvasutak titkára, egészen 1897 januárjáig.

Az írást a fővárosban is folytatta. Politikai, társadalmi és néprajzi tárgyú cikkeket jelentetett meg fővárosi lapokban: a Budapest, Pesti Hírlap, Pesti Napló, Vasárnapi Újság, Ország-Világ hasábjain. Munkatársa volt a Szabad Szó című politikai napilapnak, közben 1880-82 között a Kecskemét c. lapot is szerkesztette. 1891-ben Kárpáti Jánossal közösen 2 kötetes szakmunkát adtak ki: „A vasutak keletkezése és fejlődése” címmel. Tagja lett az „Otthon” írói körnek. 1893-ban pedig megjelent a „Darázs mérge” című regénye. A fővárosban lett szabadkőműves, a Demokrata Páholy tagja.

Az 1890-es évek elején az egyházpolitikai törvények megalkotása körül nagy ellenállás bontakozott ki, tiltakozó gyűléseket tartottak, röpiratok jelentek meg a szabadelvű törvényalkotás ellen. Csáky Albin akkori kultuszminiszter, Szilágyi Dezső igazságügy-miniszter és Wekerle Sándor miniszterelnök Kada Eleket kérték fel, hogy az egyházpolitikai javaslatokat népszerűsítő röpiratot fogalmazzon meg, amely a nép nyelvén tudatja, hogy a kormány nem akarja a népet megfosztani vallásától. Kada vállalta a megbízatást. „Újfajta házasság, vagy cseréljük az asszonyt” c. írását több ezer példányban nyomtatták ki és osztották szét országszerte. Röpirata is hozzájárult, hogy a reformok szükségességét megértették és elfogadták.

Ilyen tevékeny 12 évi távollét után hívták haza, majd választották meg Kada Eleket Kecskemét polgármesterévé.

1897 január 28-án - tehát a majdnem pontosan 100 évvel ezelőtt tartott közgyűlésen - iktatták be hivatalába. Beniczky Ferenc főispán a következő szavakkal köszöntötte Kada Eleket: „Ön most - leteván a hivatalos esküt - van szerencsém átadni Önnek Kecskemét város pecsétjét és a város levéltárának kulcsait, kijelentem, hogy a város polgármesteri székébe be van iktatva. Tisztelt polgármester úr! - folytatta a főispán - Önt a legszebb kitüntetés érte, ami egy honpolgárt csak érhet, az által, hogy Önt e díszes állásra e derék, magyar alföldi városnak lelkes és hazafias polgárai egyhangúlag választották meg. Önt nem egy párthoz, vagy vallásfelekezethez tartozó egyének, hanem az összes polgárok bizalma emelte e kiváló polcra. Nekem most csak két kérésem van.

Az egyik, hogy mint új polgármester emelkedjék fel azon magaslatra, honnan az egész látóhatárt körültekintheti, - tájékozza magát a legapróbb részletekig. S csak az után, midőn mindenre nézve alaposan tájékozva van, tűzzön ki maga elé egy végcélt, mindig tekintetbe véve a viszonyokat és a város pénzügyi helyzetét. Akkor aztán tántoríthatatlanul kövesse azt az ösvényt, azt a célt, melyet magának kitűzött...”

Kada Elek a főispán szavára válaszolva, székfoglalójában így összegezte célkitűzéseit:

„Aki polgármester és e minőségében feladata magaslatán állva híven és buzgón akarja teljesíteni a kötelességét, az nem maradhat a hétköznapias gondolkodás színvonalán. Tudnia kell, hogy a törekvés rugója sohse legyen a népszerűségnek ama hajhászása, mely a kortársak gyöngeségének és hiúságának legyezgetésével foglalkozik, hanem legyen az az erős hit, mely minden egyéni érdek felett álló szentségnek tartja a közügyeket.

Ha Lestár Péter sírja felett elmélkedve - folytatta - megtaláltam a múlt tanulságait, annál inkább megtalálom az ő nevében azt a jelszót, amely után indulnom kell. Rövid e szó, de minden benne van: Haladás. Nem hátra menni, nem egy helyben tespedni, hanem előre törekedni...

Városunk fejlődése három fő tényezőtől függ.

- Az első a társadalmi béke és az egészséges közszellem megteremtése, kifejlesztése.

- A második a közgazdasági, és ezzel kapcsolatban a közművelődési érdekek helyes felismerése és céltudatos megvalósítása.
- A harmadik a szoros értelemben vett administratio kifogástalan működése”

Kada programbeszédében sok konkrét javaslattal állt elő a város fejlesztését illetően. A leg-sürgősebben megvalósítandó feladatok közül kiemelte a város új szabályozási tervének elkészítését, a közművelődés és ennek alapjául szolgáló közoktatás fejlesztését, a közlekedési viszonyok javítását, a telepítéseket, a sertés- és a gyümölcskereskedelem fejlesztése érdekében a biztos hazai és külföldi piac megteremtését. Hitet tett a felekezeti és a polgári béke fenntartására, a közügyek terén a pártatlanságra. Beszédét a következő szavakkal zárta:

„Nem a címet köszönöm meg, amit adtak, hanem azt, hogy alkalmat adtak arra, hogy szülővárosomba visszatérhettem s férfikorom delén erőmet szülővárosom szolgálatába bocsáthatom.”



Polgármesterként díszmagyarban - 1897

Rendkívüli hatást váltott ki a hallgatóságban a remekül felépített és nagyszerű szónoki rutinnal elmondott beszéde. A sors kedvezett Kada Eleknek, helyesebben Kecskemétnak, hogy adott időt neki a beszédben foglaltak megvalósítására. Polgármesterségének 16 éve alatt jelentős és látványos fejlődés színtere volt Kecskemét.

Elődjéhez hasonlóan ő is arra törekedett, hogy a város rendezett pénzügyi helyzetét fenntartsa, a lakosság közgazdasági érdekeit szolgáló vállalkozásokat támogassa, a polgárok terheinek növelése nélkül gyarapítsa a város jövedelmeit, egyrészt a hasznot nem hozó ingatlanok eladásával, másrészt új földterületek vásárlásával.

Ennek a gazdasági célkitűzésnek része volt a gyümölcs- és zöldségtermesztés, és a kereskedelem fellendítése. Hasznot alig hozó városi földeket adtak el szőlőtelepítésre örök áron, vagy haszonbérletbe a város lakóinak. Kada megszervezte a termelt gyümölcsök exportját. Szerződést kötött a vasúttal és naponta indultak el a gyümölcsvonatok Bécsbe, Prágába, Berlinbe és

Moszkvába, sőt Angliába és Dél-Amerikába is eljutottak a kecskeméti termékek. Volt, hogy naponta 100 vagon gyümölcs hagyta el a várost. A XX. század elején az ország gyümölcs-kivitelének $\frac{1}{4}$ -ét Kecskemétről szállították. A gyümölcsvonatokkal oldotta meg a baromfi-exportot is.

Kada a városi szárnyvonalak kiépítésével a lakosság egyre szélesebb rétegeit vonta be a kereskedelembe. A Lajosmizse-Kecskemét helyi érdekű vasútvonal - melyet 1905 jan. 15-én adtak át - a Mária-város külső határától kezdve délről kerülte meg a várost a főállomásig, közben 14-15 megállóhely létesült. (Az útba eső birtokok háromszoros áron keltek el.) A kisnyíri állomástól kiágazó szárnyvonal Kerekegyházát kötötte Kecskeméthez.

Kada gondját viselte a minőségi bortermelésnek, fellendítette a sertés- és a baromfitenyésztést. Jó gazdasági érzékkel és összeköttetéssel külföldi: bécsi, prágai piacot talált a sertéseknek, ahol azok jóval magasabb áron keltek el, mint a kőbányai sertés piacon.

A termelés fellendítéséhez munkáskezekre volt szükség. A svájci származású Wéber Ede - aki Kadának jó barátja volt - helvéciai telepének mintájára az ország más vidékeiről munkásokat telepített le Kecskemét határában. A telepék (Árpádszállás, Kadafalva, Hetényegyháza, Monostorfalva/Bugac) lakói kedvező feltételekkel kaptak kis földet, lakást, munkalehetőséget. A mezőgazdasági munka alól ősszel és télen felszabadult munkáskezeket a városi építkezéseknél, közutak építésénél hasznosította. A munkásmozgalmak akkori irányítói, látva Kada irányelveit, igen tisztelték és nagyra becsülték őt. Kada járta ki a telepítéshez szükséges kormányrendeletet is. Nagy segítséget kapott ehhez Darányi Ignác földművelésügyi minisztertől, aki szintén Kecskeméti születésű volt.

A szabadelvű párti kormány tagjai is elismerték a függetlenségi párti polgármestert.

Kada messzemenően támogatta az ipartelepítést. Ott, ahol ilyen lázas gyorsasággal szaporodó szőlő- és gyümölcstelepek jöttek létre, hamar felmerült egy konzervgyár létesítésének igénye. 1901-ben az Ausztriában, bozeni székhellyel működő konzervgyár létesített Kecskeméten telepet, konzervgyárat. A gyárépítéshez a várostól ingyen kaptak 15 hold földet, önköltségen 500000 téglát, és városi pótdómentességet élveztek. 3-400 munkáskésznek adott a gyár állandó munkát. Kada működése alatt alapították Kecskeméten a Gyufagyárat és a Vasgyárat.

Még polgármestersége kezdetén elkészült a város általános szabályozási terve. Ennek alapján alakították ki a vasútállomás melletti Népligetet és ez alapján valósult meg 1903-ra a Rákóczi-út. Kadának sajátos stratégiája, technikája volt a képviselők megnyerésére, elképzeléseinek keresztülvitelére. Kada dr. Horváth Ádám országgyűlési képviselőt, barátját és a Kecskemét című lap akkori szerkesztőjét, megkérte, hogy újságjában egy 80 méter széles sugárút szükségességéről cikkezzon. Mikor már jól felkavarodott az ügy, Kada a közgyűlésben jól leorongolta az újságot, és elfogadtatta, a keskenyebb, 42 méteres új tervet. Így a régi Temető-kis és a Temető-nagy utcák helyén létrejöhetett a Rákóczi-út. Az úttestet 1904-ben keramit burkolattal látták el, két oldalán többszintes épületek kezdtek emelkedni: Cifra palota (a Kereskedelmi Kaszinó székháza), a Törvényszék, a Leszámítoló és Pénzváltó Bank épületei.

A Rákóczi-út a Vasútkert felőli lezárásához a Lechner Ödön által tervezett víztorony és II. Rákóczi Ferenc lovas szobra került volna. A tervek elkészültek, de megvalósításukra sem akkor, sem már később nem került sor. Csakúgy, mint a tervezett vízvezeték-hálózat kiépítésére, Viszont 1900-1912 között az egész város területére kiterjesztették a villanyvilágítást. Folytatódott a Lestár Péter polgármestersége alatt megkezdett utcakövezés, járdaépítés, fásítás, a piactér környékének rendezése. A század elejére alakult ki a város főterének jellegzetes, máig meghatározó szecessziós arculata.

A mezőgazdaság és kereskedelem fejlesztése, az iparpártolás, a középítkezések rengeteg pénzt emésztettek fel. A városi jövedelmek kevésnek bizonyultak. Kada az elődök gazdaságpolitikájához folyamodott. A város határával szomszédos nagyobb birtokokat a város javára megvásárolta. Ferenczy Idának a közbenjárására is szükség volt a 115000 holdas szentlőrinci puszta (Koháry-Koburg hitbizomány) megszerzéséhez 1907-ben. 1911-ben a mintegy 5300 holdas Szentkirály megvételére került sor. A vételárat kölcsönök útján biztosította. A földeknek a lakosság részére történő eladásával, bérbeadásával Kecskemét és lakói vagyonosodását segítette elő. (Szentlőrinc holdját példaként 490 koronáért vásárolta fel, az árverésen pedig holdanként 800 koronáért kelt el.) A közgyűlés megszavazott Kadának a megszerzett földből 100 holdat, de ő visszautasította. Semmiféle ellenértéket nem fogadott el azért, amiért teljesítettel polgármesteri kötelességét.

Szívügyének tekintette az oktatást és a közművelődést. Számos oktatási és kulturális intézmény jött létre polgármesteri működése alatt. Az iskolák szervezésénél nagy segítségére volt Páthy Károly népiskolai, később polgári leányiskolai igazgató. Közös munkájuk eredményeképp több új elemi iskola épült a városban és 12 pusztai iskola építését kezdték meg. Az iskolák létesítésének költségeit túlnyomórészt a város fizette. 1910-ben kezdte el működését a városi Felsőkereskedelmi Iskola, mely később Kada nevét vette fel. Megnyílt a Siketnémák Intézete, a Kisegítő Iskola, a Tanítói Árvaház. Szőlőmunkás- és gazdasági munkásképzés indult meg, Új épületet kapott a Polgári Leányiskola.

Kada iskolapolitikájának az volt a lényege, hogy először létrehozta az intézményt, azután államsegélyt eszközölt ki számára, majd állami irányítás alá vetette és új megteremtésébe kezdett. Ez történt a Zeneiskolával, az állami iskolák jó részével, a Polgári Leányiskolával. Így szabadította fel a várost az anyagi terhektől.

A művészpártolás jegyében hozta létre a Művésztelepet 1909-ben. A század elején a nagybányai művésztelep tagjai között nézeteltérések támadtak. A kiválni készülők megkérték Kadát, hogy létesítsen számukra Kecskeméten egy művésztelepet. Kada komolyan foglalkozott a kérdéssel, megtalálta a Művésztelep számára a helyet a Műkertben. Sok ellenzője támadt ennek az akciónak, ellenfelei a város pénzének pazarlásával vádolták. Az egyszerű polgárok egy része ezt el is hitte. Honnan tudták volna, hogy a műveltnek tartott Európa nagyvárosai ugyanezt teszik, és ilyen módon műveltséget, ezzel pedig gazdagságot szereznek népüknek?

Kada ösztönzésére készült el a Kossuth-szobor, Telcs Ede alkotása, amelyet 1906 július 1-én lepleztek le ünnepélyesen a Városháza előtti téren. Az ő nevéhez fűződik a városi könyvtár és a múzeum alapítása is.



A Kossuth-szobor avatása 1906 július 1-én

Kada hivatali működését, elért eredményeit a város minden rétege méltányolta. Maga is kereste a kapcsolatot a város polgáraival. Rendszeresen eljárta a különféle foglalkozású polgárok társaskörébe. Mindig megtelt az adott társaskör arra az időre.

Pártügyekben is korrekt módon járt el. A Törvényhatósági Bizottság ülései előtt mindig elküldte a pártkörökbe a közgyűlési tárgysorozatot, hogy előzetesen ott is megvitathassák. Ez biztosította aztán a közgyűlésen az ügyek sima elintézését. Nagyhatású szónok volt.

Gyakran javasolták kinyomtatni elhangzott beszédeit. Kada olyan nagy alakja volt a maga korának, hogy ellenfelei soha nem mertek vele szemben nyíltan fellépni. Még a Magyar Alföld című, szociáldemokrata lap is elismerte Kada Elek érdemeit, főleg a város külső képének alakításában, a városi birtokok szaporításában, a város kultúrájának emelésében, méltatták modern várospolitikai tevékenységét.

A tudományra és az irodalomra is futotta idejéből. Kada népvándorlaskori, középkori ásatásai és néprajzi gyűjtőmunkája eredményeképp a kecskeméti múzeum országos hírnévre tett szert, Ásatásairól, gyűjtéseiről a helyi sajtó adott hírt, szakcikkeit az Archeológiai Értesítő közölte. Irodalmi alkotásai közül kiemelkedik a „Helyre asszony” című népszínműve, melyet 1906-ban mutatott be a budapesti Király Színház, Blaha Lujza főszereplésével. A „Tárogató” című színművét a Katona József nevét felvett kecskeméti színház mutatta be 1909-ben.

Kada több egyesületnek is tagja volt, a Th. Bizottságot pedig sikerült rábírnia, hogy a város vegyen részt országos kulturális és közművelődési egyesületekben alapítványok tételében. A helyi egyesületek munkáját azzal támogatta, hogy lehetővé tette számukra saját székházuk megépítését. A Rákóczi úton sorra épültek fel a Kereskedői Kaszinó, a Gazdasági Egyesület, a Városi Kaszinó épületei, a Nagytemplom közelében pedig az Iparegyesület székháza.



A Rákóczi-út a századelőn

Az 1910-es évek elején már a kimerültség jelei mutatkoztak Kada Eleken. Ezt kifelé jól palástolta nagy akaraterejével. Azonban az ebből az időből származó írásképek jelei már árulkodnak túlterheltségéről. Ő maga nem akart pihenni. Még ekkor is nagy lelkesedéssel, ambícióval telve tervek szöveget. Az események sem engedték meg neki a tétlenséget.

Az 1911 július 8-i földrengés újabb, rendkívüli feladatokat rótt rá. A városban az épületek 90 %-án repedések keletkeztek, kémények dőltek le, több középület, köztük a Városháza is megrongálódott. Emberéletet szerencsére nem követelt a katasztrófa. Kada Földrengési bizottságot alakított, államsegélyt szerzett a város lakói számára. (A képviselőház 1 millió korona államsegély és 6 millió korona 2 %-os kölcsönt szavazott meg Kecskemétnek.) Kada elérte, hogy a vagyonosabb polgárok ne kérjenek segélyt, se kölcsönt. A földrengés nyomai, Kada-nak és segítőtársának, Sándor István főjegyzőnek köszönhetően 2 év leforgása alatt teljesen eltűntek. De addigra Kada Elek egészsége is eltűnt. Agyvérzést kapott, fél oldalára megbénult, beszédképességét elvesztette, majd 1913. június 24-én meghalt.

Halála hírére az egész város gyászba borult. Országos hírű személyek is részt vettek a temetésén, bizonyítva az elhunyt polgármester tekintélyét.



A koporsó beszállítása a városházára.

Kada Elek temetése

Azt a tekintélyt azonban, amelyet a munkássága során szerzett Kada Elek, mindig a város, a lakosság javára hasznosította. Kiváló képességeivel nagyot lendített a város fejlődésén. Sokszor kívánták kitüntetni, előléptetni. (Főispáni széket is felajánlottak neki.) Mindig visszautasított mindent. Egyedül a földrengés után, 1912-ben kapott Ferenc József Rendet fogadta el. Szigorú vezető volt, aki a munkátlanságot nem tűrte, a visszaélést üldözte, de a törekvést megbecsülte. Magának és családjának (1 fia, 1 lánya és 3 unoka maradt utána) nem gyűjtött vagyont.



Kada Elek és családja.

Családi kép az 1910-es évek elején



Szerény, ma is lakott szecessziós villája a Czollner-közben

Programjához híven tartotta magát: „...a polgármesternek tudnia kell, hogy a kötelességteljesítésnek jutalomra számítani nincs joga, s így nincs joga futkosni az elismerés után.”

Polgármestersége, életútja, alkotómunkája meghatározó volt kora, és példa a jelen és a jövő számára.



Kada Elek életútja és kora elismert szakértője: Péterné Fehér Mária

Kada Elek tevékenysége és értékei egy évszázad tükrében

Heltai Nándor helytörténész

Minél meghatározóbb egy életmű, annál nagyobb az utókor felelőssége. Megkerülhetetlen tehát a kérdés, hogy miként sáfárkodtak a Kada Eleket követő nemzedékek szellemi hagyatékával, megőrizték-e, gyarapították-e a teremtő buzgalmának köszönhető intézményeket, érvényesítették-e a sikeres városfejlesztési elveit?

Sajnos hiába hadakozott a város vagyonának megvédéséért 1945 után az a Tóth László, aki már kisdíákként is csodálta a néhai polgármestert. Jó összeköttetései, rábeszélő képessége ellenére államosították a kecskeméti adózók pénzén épített művésztelepi villákat. Ha a néhai polgármestert matuzsálemi korral áldotta volna meg a sors, elszomorodott volna körbeco-csizva a városban. Szovjet hatóságok bitorolták a személyes közreműködésével alapított első kecskeméti nagyüzemet, a konzervgyárat. Be nem tehetette volna a lábát a buzdítására épített, a munkát himnuszba foglaló, gyönyörű beszédével, 1912-ben felavatott Iparos Otthonba, mert a Vörös Hadsereg tiszti klubját elzárták a magyarok elől. Szerencsére a társadalmi összefogás szükségességéről, a XX. század kihívásairól, az ipar korszerűsítéséről mondott szavai ma is olvashatóak az indítványára szervezett könyvtárban. Elkeseredett volna a polgárság önszerveződését szorgalmazó várospolitikának köszönhetően felvirágzó társadalmi egyesületek, polgármestersége idején egymással nemesen vetélkedve épített székházai láttán. Annak idején minden vendégnek megmutatta az úri kaszinót: melynek díszítésében Kecskemét iránti tisztelete jeléül közreműködött a művésztelep valamennyi mestere. Kályhacső ágaskodott ki Iványi-Grünwald Béla hármasképeinek közepéből, ormótlan vörös csillagot pingáltak az épületet kisajátító kommunista pártiskola vezetői Falus Elek és Hermann Lipót alkotásaira. Aligha hangolta volna öröme a polgármestersége éveiben kialakított Katona József sétány állapota. A Magyar Kommunista Párt bevételeit gyarapította az élete utolsó hónapjaiban már épülő, modern Városi Mozi. Hiába keresné a betegsége utolsó hónapjaiban elfogadott, Lechner Ödön által tervezett, a Rákóczi-utat lezáró szecessziós víztornyot. Halála után a világháború, Trianon elszegényítették a várost is.

Vegyes érzelmekkel tért volna vissza Bugacról is. Tóth László, Homoki József, dr. Bodócs Gyula ugyan megvalósítva álmát, idegenforgalmi értéként hasznosították a harmincas években a puszta csodáit, de csak utódának kemény ellenállása óvta meg a már általa is nemzeti parknak ajánlott réteket a parcellázástól.

De saját otthonába, a Szabadság tér 1/a emeleti saroklakásába sem térhetett volna vissza, mert a pompás épületet kinézték maguknak az elvtársak, kipakolták a korábbi bérlőket.

Így „becsülte” a gyalázatosan arra az osztályra, a munkásságra - mely testületileg gyászolta annak idején az érdekei kiváló védelmezőjét, a szellemi-anyagi gyarapodását segítő polgármestert - hivatkozva uralgó klikk Kada Elek örökségét.

A klasszikus szociáldemokrácia értékeit becsülő író-politikust a hagyományos munkásmozgalom szétverése rendítette volna meg legkegyetlenebbül? Elképzelni sem tudta a maga idejében, hogy a vármegye, valamelyik minisztérium, egy párt központja döntsön a kecskeméti polgárok ügyeiben. Megsíratta volna az általa a város anyagi, szellemi gyarapodásának erjesztőinek tartott társadalmi egyesületek feloszlását, javaik elherdálását. Nagy elfoglaltsága mellett mindig elfogadta meghívásaikat, elgondolkodott javaslataikon, bíráló megjegyzéseiken.

Ha a helyi erők hatékonyabb közreműködésével valósították volna meg a már a század elején elhatározott, a „Don-kanyar”, tehát a Városháza mögötti térség kinyitását, olyan látványossága lehetne a „Hírös városnak”, mint az ő idejében kialakított „történelmi főtér”.

A régi és az új központi térség összehasonlítása kiordítja a két korszak színvonala, szellemisége, igényessége közötti különbséget. A 60-as években elszeplősítették ugyan a Szabadság-, Széchenyi-, Kossuth-teret is, ennek ellenére az idelátogatók az ország legszebb várostájai közé sorolják. Az új megyei igazgatási központ a honi építészet, várostervezés „állatorvosi beteg lova”. Fővárosi tervezői talán azt sem tudták, hogy volt egy Kada Elek a világon, aki kitűnő munkatársaival mindig a város érdekeit érvényesítette a tolakodó részérdekekkel szemben.



Heltai Nándor megemlékezése Kada Elek volt üdülője falán
elhelyezett emléktábla leleplezése előtt - 2006 szeptember

Megtanulhatták volna tőle, hogy a város élő folytonosság.

Maga sem tagadta, hogy itt előde, Lestár Péter rakta le a városi haladás útjának sínjeit. Polgármestersége idején összehívta, megvendégelte Kecskemét kisiskolásait, a város jövődjét, és elmagyarázta, hogy mit köszönhetnek elődjének.

Azt már nekünk illik tudni, hogy kiváló váltoállítóként irányította a technika fejlődése, a világrendszer átalakulása által új utakra Kecskemétet. Ma is érvényesek az életével, polgármesteri tevékenységével is igazolt alapelvek. Korát messze megelőzve hirdette már 1881-ben közreadott cikksorozatában, hogy csak akkor tartható fenn, növelhető a kecskeméti gyümölcs-export, ha messzemenően számolunk a piaci igényekkel, vagyis azonos fajtájú termékekkel jelenünk meg Bécsben, Berlinben, Prágában és Hamburgban. Sohasem tagadta, hogy Kecskemét „főkofájaként” kitartóan fáradozott a gazdasági élet feltételeinek jobbításáért. Személyes felelősséget érzett a gyümölcs-export szerelvények zavartalan közlekedéséért, a külföldi partnerekkel kellő ismeretekkel felvértezve levelezve-tárgyaló ügyintézők képzéséért, támogatva a ma nevét viselő intézmény megszervezését.



A távoli rokon dr. Kada Judit pedagógus, Tóth Imréné igazgató, Heltai Nándor helytörténész és dr. Károlyfalvi József tanár Kada Elek síremléke előtt 1997. május 2-án.

Mai, mindent lefaragó, elgyengült vállalkozásokat felerősítésük helyett megszüntető, csak a napi haszonra spekuláló korunkban tanulmányozni kellene a kormányférfiaknak, városi vezetőknél Kada Elek elveit, gazdaságélénkítő módszereit. Nem azt nézte, hogy elbocsátásokkal, a termelés visszafogásával miként takarhatná el a mindennapi gondokat, hanem a szendergő, teremtő erők ébresztésével, összefogásával, új piacok szerzésével, munkaalkalmak teremtésével a prosperitást szorgalmazta. A kiadások csökkentésénél eredményesebbnek vélte a bevétel növelését.

Ezek után csak azt remélhetjük, hogy utódaink jobban gazdálkodnak nagy polgármesterünk életművének hozadékaival. Rá is vonatkoztatható szavaival igazolhatjuk, hogy kevesen tettek nála többet Kecskemétért. Egy alkalommal személyesen méltatta Hermann Ottót, tudós barátját: „Akkor értjük meg valakinek a nagyságát, ha arra gondolunk, hogy mi minden nem lett volna nélküle.”

Soroljam, hogy mennyivel szegényebb lenne Kecskemét, az ország Kada Elek nélkül?

Kada Elek üzenete a mai nemzedéknek

Dr. Pongrácz Tibor, az MDF Országos elnökségének tagja, volt államtitkár

Tisztelt Polgármester úr, hölgyeim és uraim, kedves fiatalság!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy Kada Eleknek, a város nagy fiának emlékünnepségén ezen a csodálatos városházán szólhatok önökhöz.

Kada Elek igazi reneszánsz ember volt, jártas volt a politikában, együtt dolgozott Baross Gáborral a sokáig világhírű MÁV létrehozásán, megszervezésén. Városépítő polgármester volt, akinek keze nyoma ma is szép műemlékek formájában köszön ránk Kecskemét kedves utcáin. Író volt, újságíró, néprajzkutató, iskolaépítő és még lehetne folytatni a sort. Nagyszerű, nagy formátumú magyar, aki tudott és mert tenni, aki sohasem vesztette el a nemzet jövőjébe vetett hitét.

Miért szükséges ezt hangsúlyozni? Azért mert ma sokan - látva az ország nehéz helyzetét - nem bíznak a nemzet felemelkedésében. Pedig hasonlóan nehéz volt a magyarság sorsa 1852-ben, Kada Elek születésének idején. Levert forradalom, a reformnemzedék szétzúzása, kíméletlen osztrák uralom, a nemzeti gondolkodás elnyomása, a reménytelen jövő jellemezte az ország akkori helyzetét. Kada Eleknek és nemzedékének mégis volt hite a nemzet jövőjében, majd 1867, a Kiegyezés után megvalósítani az ország csodálatos fellendülését.

Magyarország Mátyás király óta nem állott olyan közel a világ legfejlettebb és leggazdagabb országaihoz, mint abban az első világháborúig tartó közel ötven esztendőben.

Gondoljunk csak az 1868-as törvényekre, a báró Eötvös József nevéhez fűződő közoktatási törvényre, ami kimondta a 6. életévtől a 12. életévig tartó tankötelezettséget, a tanszabadságot, sok évvel megelőzve Ausztriát, Angliát, Poroszországot és Oroszországot. A nemzetiségek jogait Európában páratlanul biztosító 1868-as törvény modern változata az Antall-kormány által 1993-ban meghozott, a kisebbségek önkormányzati jogait biztosító törvény.

Fejlődött az ország, a városok, világvárossá lett a tervezetten fejlesztett Budapest. Nálunk hozták létre 1896-ban a világ harmadik iparművészeti múzeumát. A magyar szecesszió másik lechneri remeke e városháza. E nagyszerű alkotások azért jöhettek létre, mert felismerték a modern ipar és a művészet új, fontos kapcsolatát, befolyását a hazai kultúra emelésére. Akkor még uraltuk a legfejlettebb technikát, amit ma hanyagul ápolt nyelvünkben divatos high-tech-nek nevezni, hiszen 1896-ban a Tunsgam volt a wolfram-technika fellegvára, a világ izzólámpa gyártásának egyik élvárosa. Így kell gondolkoznia, tennie napjaink nemzedékének és akkor nem kell aggódni a nemzet jövőjéért.

Kada Elek polgármester tudta, mi is tudjuk, milyen fontos dolog az önkormányzatiság, ebből botladozásaink ellenére nekünk sem szabad engednünk. Bibó István mondja, hogy: „A demokrácia nincs eleven, pezsgő, szabad és demokratikus önkormányzati élet nélkül.” Minden országos demokrácia merő fikció, ha nincs meg az egyes emberek számára hozzáférhető, kisebb közösségekben a szabad közélet iskolája. Helyre kell állítanunk, élővé kell tenni ezeket a közösségeket, a civil szerveződések széles körével együtt. Ez nem csak a helyi érdekek felismerése, képviselése és megvalósítása miatt fontos. Egy országban a kiegyensúlyozott életet az erkölcs és a törvény együttes jelenléte szavatolja.

Nálunk az erkölcs a szocializmus, a diktatúrát veszélyeztető kis közösségek felszámolására irányuló céljai eredményeképp, így ezek közvetlen erkölcsi kontrolljának megszűnése következtében, a családok szétesése miatt eltűnni látszik.

Amerikai írónál gyakorta olvassuk, hogy mindent szabad, amit a törvény nem tilt. Ez a nagy történelmi múlttal, homogén nemzeti kultúrákkal rendelkező Európában - és az 1100 éves Magyarországon - másképp hangzik, nevezetesen mindent szabad, amit a törvény nem tilt és amit az erkölcs megenged. És az erkölcs jobb, pontosabb szabályozó, mint a törvény.

Tudjuk, hogy az egyik legrégebbi szervező erő a település, a város volt. Ebből a görög polis névből ered maga a politika, mint fogalom is. Ezt kívánta helyreállítani negyven év után az igen liberális 1990 évi önkormányzati törvény, megosztva a feladatokat, hatásköröket a központi állam és a települési önkormányzatok között. A törvény elvben 9 önkormányzati, közszolgáltatási feladatot ír elő - ez most az önkormányzati csődök sokasága miatt bővülni látszik -, azért, hogy ne központból vezérelt monolitikus rendszer működjön az országban - hanem a helyi állampolgárok döntsenek az őket érintő kérdésekben, ők döntsenek, hogy velük és környezetükkel mi történik. Ma ezen a területen a központi pénzügyi megszorításokon keresztül megszorításokat, visszalépéseket érzékelhetünk, az igazi önkormányzatiság kezd veszélybe kerülni. 1992-96 között az infláció 290 % volt, míg ez idő alatt az önkormányzatok folyó bevételei csak 207 %-kal, a normatív támogatások 158 %-kal nőttek. Ugyanakkor egyre erősödik az a törekvés, hogy kiszélesedjen a feladat-finanszírozás köre, így a feladat ellátási szintek szabad megállapításának lehetősége kikerül a helyi politikai ellenőrzés alól, és az érdemi testületi döntések egyrészt formálissá, másrészt források hiányában lehetetlenné válnak. Ez ellen a tanácsrendszer ellen a demokratikus jövő érdekében tiltakozni kell. Ez természetesen politika, ami ma sokakat taszít. A politika Magyarországon lejáratódott, szándékosan lejáratták, bár így valóban a közéletiség fontosságát kérdőjelezzük meg. Ez hiba. „A politika a nemzet sorsa” - mondta Napóleon Goethének Erfurtban, és nem hiszem, hogy e megállapítást cáfolni lehetne.

Kada Elek és társai jól tudták, hogy a jelen feladatai mellett gondolni kell a jövőre, és a szebb jövő egyik záloga a kulturált és képzett polgár, a tanult magyarság. Ezért alapították, nyitották meg 1910-ben a Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola jogelődjét. Ahhoz, hogy ez a nagy múltú város folytassa a ma is érezhető fejlődését, bizony nagyon szüksége van az itt végzett lányok és fiúk munkájára, gazdasági ismereteire is. Ezért volt külön öröm számunkra hallani Tóth Imréné igazgató asszonytól az iskola eredményeit, és azt, hogy az elsők közé tartozik az ország hasonló szakközépiskolái között. Az oktatáson múlik a jövő, nagyban azon múlik az is, hogy egyenrangú félként vagy segédmunkásként lépünk be a jövő évtized elején az Európai Unióba. Az oktatásra ma nem a legjobb napok járnak. A csökkenő önkormányzati bevételekből ma már átlagosan csak 29,5 % jut az oktatásra, az 1991 évi 36,5 %-kal szemben. Remélem, itt a városban fel tudják oldani ezeket a költségvetési feszültségeket, remélem, hogy itt tudják, hogy mit kell tenni a holnapért. Milyen legyen és lehet 100 évvel Kada Elek beiktatása után napjaink polgármestere, a település első embere? Nem lehet könnyű a helyzete a mai átalakuló világban. Nem könnyű azért sem, mert a mai önkormányzati modell erős testületi és gyenge polgármesteri jogosítványokra épül, ugyanakkor nem kellően tisztázott a jegyző - a hivatal - és a polgármester kapcsolata sem. És mégis őt terheli a felelősség a település jelenéért és jövőjéért.

A polgármester merjen álmodni és legyen ereje, bátorsága programja végrehajtására. Ismerje a település gondjait, legyen jó politikus, aki megfelelő kompromisszumok árán halad előre a település közös, kiegyensúlyozott érdekei megvalósításában. Hittel végezze feladatait, mert ez különbözteti meg az államférfit a pusztán hatalmi vágytól vezérelt tömegpolitikától, párttaktikustól. Legyen demokrata és demokratikus, erősítse a településen a demokráciát, segítsen a polgároknak demokratává válni. Ahogy a sztálinizmushoz sem csak egy nagy Sztálin, hanem sok kicsi is kellett, ugyanúgy a demokráciát is építeni, szervezni, bátorítani kell. Aki ma várospolitikusként demokrata, hazafi, az szeresse a közösséget, szeresse asszonyát vagy emberét, szeresse gyermekeit, legyen ember, neveljen méltó utódokat. Legyen olyan, mint egyik nagy előde, Kada Elek volt.

Köszönöm figyelmüket!

Kada Elek relief

Nagy Ferenc ötvösművész alkotását felavató beszéd

Katona László, Kecskemét Megyei Jogú Város polgármestere

Tisztelt Hölgyeim Uraim!

Tisztelt Fiatalok!

Mindig nagy öröm és megilletődöttség tölt el, mikor Kecskemét múltjára emlékezve összegyűlünk, de amikor egy városi vezető politikus emléke előtt tisztelgünk, külön hálámat kell kifejeznem a szervezőknek, akik nem felejtették el egykori nagy tudású elődünket, és mindent megtesznek azért, hogy emléke személyhez kötötten is fennmaradjon, ne csak műve által.

Kada Elek neve korszakot jelez Kecskemét történetében, hiszen a múlt század végének fellendülése az általa irányított törvényhatóság működésével kapcsolódik össze. A csodálatosan előkészített városfejlesztési koncepciót, melyet Lestár Péter polgármester hagyott rá azzal, hogy a gazdasági alapokat megteremtse, Kada Elek teljesítette be. Tovább növelte a város vagyonát azzal, hogy Szentlőrinc és Szentkirály megvételére pénzt fordított. Hetényegyháza, Kadafalva, Árpádszállás, Monostorfalva telepek létrehozásával jelentős munkaerővel gazdagította a várost, amely a századfordulón az ország egyik legnagyobb gyümölcstermesztő központjává fejlődött. Megalapították a Konzervgyárat, Gyufagyárat, Gépgyárat, felépült a Cifra Palota, a Lutherudvar, a Református Újkollégium, a Népbank. Átadták a Városi Könyvtárat, és a Múzeumot, felépítették a műkerti Művésztelepet. Kada Elek nevét azonban nemcsak a városépítés területén elért eredményei fémjelzik, hanem az is, hogy rendkívül művelt ember volt: amatőr régész és néprajzkutató, több népszínmű szerzője, a művészetek lelkes pártfogója. Ezért érdemel külön köszönetet a Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola a mai ünnepség megszervezéséért, mely a nagyszerű városfejlesztő emlékét olyan műalkotás felavatásával teszi emlékezetessé, amely méltó emlék nem csak a városfejlesztőnek, hanem a művészetek nagy barátjának is.

A most felavatandó relief* Ötvös Nagy Ferenc alkotása. A művész kiváló tudója szakmájának, aki elfogadja a régi mesterek tanításait. A neve előtt szereplő Ötvös szócskát is azért illesztette önmaga neve elé, hogy kifejezze azt az elkötelezettséget, amely a mai kor embereként is főhajtást jelent a nagy mesterek előtt. Kada Elek portréján tükröződik mindaz, ami összeköti a művész és a történelem múltjába vesző várospolitikus életszemléletét. Nagy Ferenc számára sem az anyag, sem pedig a funkció nem jelent meghatározottságot, mint ahogy Kada Elek számára sem jelentett, hiszen mindketten áttörik a szabályozott gondolkodás kereteit, teret adva a szárnyaló fantáziának. Nagy Ferenc elővarázsolja a várospolitikus portréját, és nemcsak a fotográfiák objektívján keresztül látjuk ezután Kada Eleket, hanem egy művész szemén át is.



Az alkotó: Ötvös Nagy Ferenc

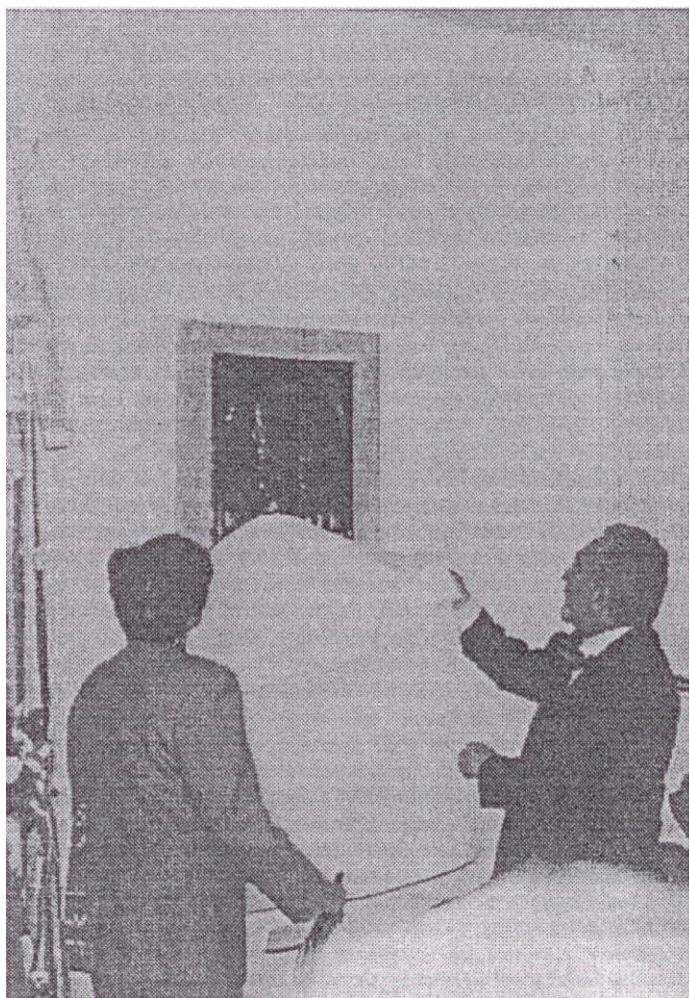
* Relief, ejtsd *rölief*, francia szó, jelentése dombormű

A Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola olyan intézménye a városnak, mely célul tűzte ki a nagyhírű várospolitikus emléke ápolását. Az iskola eredményei, mind az oktatás szakmai terén, mind a tanulók nevelésében követendőek, és nemcsak Kada Elek szellemi hagyatékának ápolására, hanem a város hírnevének növelésére is méltóak.

Az iskolában találkozik a művészi alkotás, a pedagógiai alkotómunka és a városfejlesztés. Így kapcsolódik össze a múlt a jelennel és jövővel. Kada Elek emlékét Kecskemét városában életműve őrzi leginkább, és nem az óróra készült alkotások, hiszen a vasútkerti sétányon lévő portrészobron kívül alakját nem idézhetjük föl. Ezért olyan nagy jelentőségű a dombormű mostani felavatása, mely láthatóvá teszi Kada Eleket, az embert.

Köszönöm Ötvös Nagy Ferencnek azt, hogy alkotását az iskolában elhelyezve ismét gyarapította a várost egy művészi alkotással. Az iskola vezetésének, tantestületének és a jelenlévő diákságnak pedig köszönöm azt, hogy méltó módon ápolják egy kitűnő történelmi szereplő emlékét.

A hagyományok ilyen magas szintű ápolásához sok sikert kívánva adom át a jelenlévőknek Ötvös Nagy Ferenc alkotását.



Tóth Imréné igazgató és Katona László polgármester felavatják Nagy Ferenc alkotását



Az ifjúság tiszteletadása a nagy polgármester emléke előtt

A jelen kiadványban szereplő képanyag nem kizárólag az ünnepélyes alkalommal, hanem részben a későbbiek folyamán, más események kapcsán készült.

KADA ELEK KÖZGAZDASÁGI

SZAKKÖZÉPISKOLA



Felelős kiadó: Tóth Imréné igazgató

A Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola

iskolaújságának

ünnepi különszáma



KADA ELEK POLGÁRMESTER

1897

Készült Kada Elek (1852-1913)

Kecskemét Törvényhatósági Jogú

Város polgármestere 1897-1913

megválasztása és ünnepélyes

eskütétele 100. évfordulója

alkalmából.

1997. január 31.

Kada Elek polgármesteri beiktatásának százéves évfordulóját ünnepeljük. Ha jobban körbetekintünk, a város arculata máig magán viseli munkásságának nyomát, a városlakók emlékezetében azonban méltatlanul kevés helyet kapott. Nevét őrzi iskolánk, a város egy utcája, és Kadafalva emlékeztet településfejlesztő tevékenységére.

Pedig nem csupán korának kiemelkedő, sokoldalú személyisége: politikus és író, a város kultúráját, közoktatását, polgári társas életét fejlesztő lokálpatrióta, városépítő polgármester, a gazdaságot fellendítő, a fejlődéshez szükséges eszközöket előteremtő városatya - nagy formátumú "reneszánsz" ember.

A kor, melyben élt, a dualizmus. Jellemzője a gazdasági élet általános felpozíciója, az európai modernizációval való lépéstartás és a gazdasági fellendüléshez elengedhetetlenül szükséges oktatási intézményrendszer, kulturális infrastruktúra kialakítása.

Kada Elek nagysága abban rejlik, hogy az általános haladás irányvonalában a város sajátosságainak megfelelően, egymással szoros összefüggésben fejlesztette a város polgári életét. Életútja mottójául szolgálhatna az angol mondás: "Gondolkozz globálisan, cselekedj helyben." Munkája kiterjedt a gazdasági modernizáció húzóerejét képező oktatás fejlesztésére, a tanítók képzésén keresztül az iskolalétesítésen át a gazdaság szakembereinek képzéséig.

Elődünk, a felsőkereskedelmi iskola is ennek a koncepciónak jegyében született.

Életműve sokféle, napjainkban is aktuális üzenetet hordoz számunkra. A modernizáció századunk végén sorskérdés, az Európai Közösséghez való csatlakozás előfeltétele. A

gazdaság primátusa nem szoríthatja háttérbe a civil társadalmi lét egyéb szférái: a kultúrát, oktatást, egészségügyet, a szociális érzékenységet, a hátrányos helyzetűekkel való szolidaritást.

Iskolánk Kada szellemiségét örökségének tekinti, és az oktatás területén tapasztalható anyagi szűkösség időszakában részben saját maga által biztosított erőforrásokkal képez a város számára korszerű, naprakész ismeretekkel rendelkező gazdasági, pénzügyi szakembereket. A kor és a környezet változó igényeinek megfelelően arra törekszünk, hogy tanulóink széles általános és szakmai ismeretekkel, alapos számítástechnikai tudással, idegen nyelvi kommunikációs képességgel hagyják el az iskolát, legyenek képesek a szakmaváltásra, és feleljenek meg a piac által diktált minőségi követelményeknek.

Kada Elek hagyományának őrzése része iskolai identitásunknak, az iskolához, lakóhelyünkhöz kötődésnek - gyökereinknek. Városszeretete példázza, hogy tevékenységünkkel formálhatjuk világunkat, életterületet. Mikrokörnyezetünkben olyan tartós értékeket igyekszünk iskolánkban teremteni, amelyek kiállják az idők próbáját az ezredfordulón.

Tóth Imréné

Egy polgármester és a "boldog békeidők". Kada Elek (1852-1913) és kora

Kada Elek életének 61 éve hazánk történetének talán legsikeresebb, a dualista monarchia korához köthető modernizációs időszakba illeszthető.

Mikor 1852-ben Kada Endre orvos gyermekeként megszületik, majd gyermekéveit tölti, a forradalom utáni Bach-önkényuralom tombol az Alföldön is. Ott, ahol a "híros város" 1848-ban követte akarta választani a magyar néplelékbe magát örökké beíró nemzeti-népi-romantikus hangú Kossuthot, ahonnan nemzetőrök, majd honvédek ezrei indultak a harcba. E hagyományok a Kada család lelkében is tovább éltek. A város azért nem adta meg teljesen magát. Egykor a buszpályaudvar helyén állt házában tervezte Noszlopy Gáspár, hogy a Magyarországra látogató Ferenc József császárt elfogja és fejéhez tartott pisztollyal kikényszeríti Magyarország függetlenségi nyilatkozatát. Somogy és Zala megye volt forradalmi kormánybiztosainak terve egy apróságon megbukott. Így az Erzsébet királynővel boldog házasságát élő uralkodó, aki 1857-ben szabad királyi város címet adott Kecskemétnek, csak egy veszélyes emberrel találkozott a város környékén. A pusztában kocsikázva állítólag Rózsa Sándorral integettek távolról egymásnak.

Kada a kecskeméti római katolikus főgimnázium, a kecskeméti, majd pozsonyi jogakadémia hallgatójaként érthette meg az Osztrák-Magyar Monarchia létrejöttét, az 1867-es kiegyezést, majd a rendszer megszilárdulását. 1875-ös ügyvédi vizsgája után a kecskeméti közéletben az 1848-as Függetlenségi Pártot szervezi. E párt, szemben Tisza Kálmán Szabadelvű Pártjával, a közjogi vitában

nagyobb függetlenséget akart. Kecskemét két választókerületében hagyományosan a 48-as Függetlenségi Párt volt a befutó. Kada 1878-ban lett először képviselő, így utóda lett az Eger melletti Andornakón élő, magát itt jelöltető pártelnöknek, Mocsáry Lajosnak (1826-1916), akinek demokratikus törekvései később az elszakadni törekvő nemzetiségek trójai falovává váltak.

Kada Elek is annak a híres nemzedéknek a tagja, amely a megtorlás, a diktatúra utáni megkönnyebbülés időszakában Magyarország gazdaságát felvirágoztatta. Családi kapcsolatai is az ország vezető elitjéhez kötődtek. Két cikluson keresztül volt a város képviselője a Nemzeti Múzeum mellett ma Olasz Intézetként működő régi képviselőházban, mely 1861-ben épült. Az 1880-as években az országot már teljesen behálózó Osztrák-Magyar Vasút Társaság magyar igazgatóságán a jogi szakosztály főnöke. Így lesz részese Baross Gábor közlekedésügyi miniszter nagy tetteinek, a vonalak az állam számára történő megváltásának, a MÁV létrehozásának 1891-ben. Érdekes, hogy erre a vonal - állomás műtárgyhálózatra épül a történelmi Magyarország utódállamai vasúthálózatának túlnyomó része.

A kilencvenes évek elején - a Németországban Bismarck által már korábban végrehajtott - egyházpolitikai reformok kerültek hazánkban is napirendre. A kormányzó Szabadelvű Párt vezetői: Wekerle Sándor miniszterelnök, Csáky Albin kultuszminiszter és Szilágyi Dezső igazságügyi miniszter felkérésére Kada népszerű hangvételű röpiratában népszerűsítette a polgári házasságot, az

anyakönyvezést, a zsidó vallás emancipációját. A nemzeti liberalizmus egyházpolitikai törekvései a parlamentben szembenálló pártokban is találkoznak.

Bizonyos - Európa más államaiban még élesebben megnyilvánuló - szociális, egészségügyi problémák ellenére hazánk fejlődése zenitjét jelentette a Bánffy-kormány időszakában rendezett Milleneumi Kiállítás, mely ragyogóan példázta a magyar munkát, tehetséget, alkotóerőt. Kada országos és helyi szervező bizottságok résztvevője, programfüzetek, népszerűsítő kiadványok szerzője. 1897 és 1913 között polgármesterként főleg a helyi politika köti le, melynek országos szintű eredményei is vannak. Kecskemét szecessziós főtere, az Izsáki úti laktanyák kiépülése, a vasúti érhálózat bővülése, a helyi infrastruktúra fejlődése polgármesterségének idejére esett.

Kecskemétet nem rázkódtatták meg az országos politika változásai, a Szabadelvű Párt 1905-ös veresége, az ellenzéki koalíció (1906-1910) létrejöttét megelőző válság, majd 1910-es veresége, a parlamenti költségvetési és véderő vitát kísérő obstrukció.

Mikor 1913 júniusában meghalt, a város méltányoló részvétnyilvánítása mellett életművének elismerését jelzi, hogy részvéttáviratot küldött a munkásságát elismerő Sándor János belügyminiszter, Hazai Samu honvédelmi miniszter, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, Bárczy János budapesti, Fekete-Nagy kolozsvári, Broly pozsonyi polgármesterek, Ráday Gedeon pest megyei főispán.

Dr. Károlyfalvi József

KADA ELEK, a városteremtő

Kecskemétet már a XIX. század elején gazdasági szempontból országunk legjelentősebb városai közé sorolták. A városban a legfontosabb gazdasági ág a mezőgazdaság volt. Kecskemét Magyarország egyik legjelentősebb nyersanyag és élelmiszertermő területének központjában fekszik, így az iparnak sokkal kisebb jelentősége volt. Ez azonban nem csökkenti annak a ténynek jelentőségét, hogy a város 67 ezer lakosával és mintegy ötmillió korona értékű élelmiszertermelésével európai viszonylatban is jelentős gazdasági szerepű város volt. Azonban még a múlt évszázad utolsó éveiben is mind a művelődés, az építészet terén, mind pedig a társadalmi struktúra szempontjából jelentős mértékben elmaradt európai kortársaitól. A fejlődés csak az 1867 utáni évtizedekben, a dualizmus korszakának nagyszabású modernizációs terveinek keretében kezdődött el. A városfejlődést, a modernizációt olyan kiemelkedő várospolitikusok irányították, mint Lestár Péter, Kada Elek.

Kada Elek Kecskeméten született 1852. május 2-án. Édesapja Kada Endre, Kecskeméten nagy tekintélynek örvendő orvos volt. Középiskolai tanulmányait a kecskeméti Római Katolikus főgimnáziumban végezte. Utána jogi tanulmányokat folytatott a kecskeméti és a pozsonyi jogakadémián. 1875-ben ügyvédi vizsgát tett és visszatért Kecskemétre.

1876-ban megnősült: feleségül vette Ferenczy Augusztát, aki unokahúga volt Erzsébet királynő kedvelt felolvasónőjének, Ferenczy Idának.

Miután hazatért, bekapcsolódott a város közeletébe. Az akkor igen szétforgácsolt állapotban lévő 48-as Függetlenségi Pártot szervezte újjá. Következetes munkájának eredményeként a város törvényhatóságában többségre jutott a Függetlenségi Párt. Néhány év múlva olyan népszerűséget szerzett, hogy 1878-ban Kecskemét II. választókerületében országgyűlési képviselővé választották. 1881-ben - az újabb képviselőválasztás alkalmával - 119 szótöbbséggel újra megválasztották képviselőnek.

1884-ben letette a vasúti szakvizsgákat, majd az Osztrák - Magyar Vasúttársaság alkalmazásába lépett 1885-ben.

Ekkor Pesten lakott. Jelentős közeleti tevékenységet folytatott. Cikkeket jelentetett meg különböző újságokban, bekapcsolódott különböző politikai vitákba, és színműírással is megpróbálkozott.

1897-ben visszatért Kecskemétre, és a város törvényhatósága egyhangúlag polgármesterré választotta.

1897. január 28-án a törvényhatóság előtti székfoglaló beszédében a következőket mondta:

"Nem a címet köszönöm meg, amit adtak, hanem azt, hogy alkalmat adtak arra, hogy szülővárosomba visszatérhettem s férfikorom delén összes erőmet szülővárosom szolgálatába bocsáthatom."

Ezután kezdte meg azon alkotásainak sorozatát, amellyel örök hírnevet szerzett magának.

Helyettesével, Fekete Istvánnal először a város pénzügyeit stabilizálta, és átszervezte a javadalmi hivatalt és annak működését, ezáltal a város bevételeit évi 80 ezer koronáról évi 300 ezerre emelte.

Értékesítette a város pusztaszeri birtokait, és helyettük a város közelében szerzett új területeket. (5300 holdat Szentkirály-Bugacon, 3600 holdat Baracson stb.)

Kecskemét környékén új településeket hozott létre: Árpádszállás, Monostor, Hetény, Kadafalva és Szikra.

Városfejlesztő ötletei hatására a nagy parasztfaluból egy városias település körvonalai kezdtek kialakulni. A Katona sétány helyén szép parkot létesített. Szomszédságában, a régi református temető helyén megalkotta a Népligetet, ahol a gyermekek különböző játszótereken tölthették el idejüket, a felnőttek is teniszezhetek, korcsolyázhattak és szórakozhattak az ugyancsak általa építtetett Városi Vigadóban.

A város villanyvilágításának, csatornarendszerének és vízvezetékrendszerének kiépítése is az ő nevéhez fűződik. Kezdeményezésére megnyitották Kecskemét legszebb útját, a Rákóczi utat.

A Mende Valér által tervezett Újkollégiummal és Márkus Géza alkotásával, a Cifrapalotával befejeződött a belváros új, szecessziós karakterének kialakítása.

Az 1906-ban a főtéren az általa felavatott Kossuth Lajos szoborral a város művészeti értékekben is gazdagodott. Avató beszédében elsősorban a magyar múlt iránti rendkívüli elkötelezettségét juttatta érvényre.

"Itt, ahol ma Kossuth Lajos néma ércszobra áll - mondotta - ötvennyolc éve az élő Kossuth gyújtó hangját hallhattatok..... erre a gyújtó szóra ragadtatok kézbe ugyanazt a zászlót".

Az oktatás és művelődés területén is maradandót alkotott. Előkészítette a múzeum, a könyvtár építését, valamint a zenei iskola és a

városi mozgóképszínház létrehozásának tervét is. Létrehozta a siketek intézetét, a városi tébolydát és számtalan pusztai, városi elemi iskolát is.

1910-ben iskolánk elődjét, a városi felsőkereskedelmi iskolát hozta létre a város támogatásával.

Az 1911-es földrengés utáni gyors újjáépítés és renoválás is az ő áldásos tevékenységének volt köszönhető.

Polgármestersége alatt épült fel az új honvédlaktanya, az Erzsébet laktanya, a katonai kórház és a városi kórház. Eközben támogatta a vasúthálózat fejlesztését is, támogatásával elkészült a lajosmizse-kerekegyházi és megindult a halasi vonal kiépítése is.

Támogatta a városban folytatott régészeti ásatásokat, és megszervezte a múzeumot és a városi gyűjtemény bővítését is. Ezen munkássága eredményeként fény derült a város történetének őskori, népvándorlási múltjának homályos foltjaira.

A városi pályaudvar építését is elkezdte, azonban ezt a művét már nem tudta befejezni, sajnos a végzet közbeszólt. 1912 folyamán már többször szélhűdés érte, azonban ezeket még sikerült kihevernie. 1913. június 22-én érte az utolsó sokk, és kétnapi haláltusa után június 24 -én meghalt. Temetésén június 26-án tömegek kísérték végső

nyughelyére. A temetésén jelen voltak az ország közeleti személyiségei, az ipari munkásság pedig munkaszüneti nappá nyilvánította ezt a napot. A városi törvényhatóság június 29-én jegyzőkönyvbe iktatta emlékét és a Vásári utcát róla nevezték el.

Halálával egy oly jelentőségű ember távozott az élők sorából, akinek önfeláldozó, áldásos munkájával sikerült a várost egy egyszerű mezővárosból modern, polgári várossá átalakítani. Tetteivel oly örökre szóló hírnevet szerzett magának és hön szeretett városának, amire méltán lehet büszke az utókor minden nemzedéke.

Eifert Gábor 11.b

tanár vetette fel a városi törvényhatóságnak az 1901. október 24-én küldött beadványával. Rákosi javaslatát 1903-ban megismételte, hasonló beadványt tett Ferenczy Lajos, a pécsi Felsőkereskedelmi Iskola tanára is. Ekkor a kereskedelmi és közoktatási miniszter elegendőnek találta az országban működő 37 hasonló intézményt.

A városi törvényhatóság bizottságot alakított az iskola létrehozására. A kecskeméti Kaszinó, a városi Fűszer és Vegyeskereskedők Egyesülete gyűjtést szervezett az iskola céljaira. A városi törvényhatósága az 1906. szeptember 16-i ülésén 264. sz. határozatával - a szegedi iskola zsúfoltságára hivatkozva - felterjesztést tett a minisztériumnak az iskolaalapítás céljából. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter 1906. szeptemberében arról értesítette a várost, hogy a javaslatot pártolóan megküldi a közoktatási miniszternek, aki ekkor és 1907-ben is a támogatástól elzárkózott.

Kecskemét törvényhatósága az 1909. július 31-i közgyűlésén 197. számú határozatával egyhangúlag kimondta a Felsőkereskedelmi Iskola létesítését. Az Iskola szervezési rendjét a városi törvényhatóság 1910. október 28-án véglegesítette Kada Elek aláírásával. Ezt a belügyminiszter, majd a vallás- és közoktatási miniszter jóváhagyták.

Az iskola létrejötte jelentős mértékben köszönhető Fispán Mórnak, Nyírádi Lászlónak, az említett gyűjtést szervező egyesületek elnökeinek, Sándor Béla főjegyzőnek, természetesen Kada Elek polgármesternek és Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternek. Sokat segített a korabeli sajtó is, a Kecskeméti Lapok és a Kecskeméti Újság, hiszen cikkeikkel napirenden tartották az iskola kérdését.

Így kezdődött 1910. szeptember 1-jén az intézmény működése a sokoldalú tudós Dr. Hajnóczy Iván igazgató irányítása alatt. Azóta 87 év telt el. Az intézmény túlélte az I. világháborút, a forradalmak megrázkódtatásait, a 20-as, 30-as években jelentős szakmai-tanulmányi fejlődés következett be, sőt a háború ellenére 1944 tavaszáig békés, normális mederben folyt az oktatás. Rövid demokratikus szakasz, majd a nem sok jót hozó 50-es évek jöttek név- és profilváltással, majd a lassú előrelépést, stabilizációt hozó 60-as, 70-es évtized. A 80-as évek közepétől megindult a máig is tartó modernizáció. A majd kilenc évtized távlatából a mai tanárok és tanulók büszkén tekintenek vissza az alapítóra, értékeit követendőnek tekintik.

Papp Zoltán 11.a

Tartalomjegyzék

Tóth Imréné

Kada Elek emlékére 1

Dr. Károlyfalvi József

Egy polgármester és a "boldog békeidők". Kada Elek (1852-1913) és kora 2

Eifert Gábor

Kada Elek, a városteremtő..... 3

Idézetek Kada Elek polgármesteri székfoglaló beszédéből

(a Kecskeméti Lapok 1897. január 31-i számából) 6

Papp Zoltán

Kada Elek, az iskolateremtő 7

